

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Departementaal-vertrouwelijk
Duiding Maatschappelijke impact
COVID-19 (nr.28)

Maandag 29 maart 2021
Geactualiseerd tot 9.00 uur

Kerneenheid
Analyse

Duiding

- De trend van de afgelopen weken bestendigt zich: afnemend draagvlak voor en naleving van coronamaatregelen; grote vaccinatiebereidheid; tanend vertrouwen in het coronabeleid; groeiend maatschappelijk ongenoegen en 'coronamoedeheid'. Opvallend is dat uit het RIVM-onderzoek blijkt dat er niettemin nog steeds breed draagvlak is voor het coronabeleid.
- De eerder geuite zorg dat de tijdelijke stop van toepassing van het AstraZeneca weleens zou kunnen leiden tot afnemende vaccinatiebereidheid, lijkt zich niet voor te doen. Een mogelijke verklaring hiervoor vormt het feit dat vrij snel de medische oorzaak van de trombose na de inenting werd gevonden.
- Het verlaten van de avondklok naar 22.00 uur kan een mogelijke de-escalerende werking op onvrede hebben, gelet op de aanstaande zomertijd en het naderende warmere weer. Ook kan het risico op incidenten tijdens de ramadan (13 april- 12 mei) worden verkleind.
- Het incident rondom de verkenning van Ollongren en de vertraging die hierdoor ontstaan is bij de formatie van een nieuw kabinet, kan vragen doen rijzen over de effectiviteit van de huidige aanpak van de demissionaire regering tijdens deze crisis.
- [redacted] deed in Buitenhof een oproep aan de politiek om eenduidig te zijn over de maatregelen. De tegenstrijdige boodschappen over bijvoorbeeld de avondklok zorgen ervoor dat het ongenoegen toeneemt. De toenemende afkeer van de politie bij diverse actievoerders vergroot het risico op hernieuwd geweld tegen de politie.

5.1.2e

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Op 23 maart heeft het RIVM het driewekelijks trendonderzoek gepubliceerd. Respondenten is tussen 8 en 14 maart naar de naleving en het draagvlak voor de maatregelen gevraagd. Van alle maatregelen is meer dan 60% naleving, behalve thuisblijven bij klachten, testen en handen wassen. Vergeleken met de voorgaande peiling is de naleving over de hele linie licht gedaald of gestegen met enkele procentpunten. Uitschieters zijn het ontvangen van maximaal aantal bezoekers (-5,6%) en het laten testen bij klachten (+8,1%).
- Er is meer dan 80% draagvlak voor alle maatregelen, behalve voor de avondklok (65%) en het maximaal aantal bezoekers (38%). Bij deze laatste twee is ook de grootste daling te zien, -2,5% voor de avondklok en -6,7% voor het maximaal aantal bezoekers. Verder blijft het draagvlak stabiel volgens het RIVM.
- Uit een peiling van het EenVandaag-opiniepanel blijkt dat 40% van de ouders hun kind niet laat testen op corona omdat zij het naar of onnodig vinden. De helft van de ouders zegt het wel te doen omdat ze het belangrijk vinden dat hun kind weer snel lessen kan volgen. Het RIVM adviseerde de GGD om voor kinderen een andere test in te voeren waarbij het wattenstaafje minder diep de neus ingaat. Deze test wordt binnenkort ingevoerd en de verwachting is dat dit de testbereidheid onder kinderen zal laten toenemen.
- I&O Research heeft onderzoek gedaan naar het geluksgevoel van Nederland. De helft geeft aan zich (veel) minder gelukkig te voelen dan voor de coronacrisis. 41% zegt even gelukkig te zijn. Belangrijkste reden voor de daling is het missen van uitjes en vrijheid. Ook beoordelen mensen hun geestelijke gezondheid lager dan voor de coronacrisis. Waar eerder een derde van de mensen zichzelf geestelijk gezond vond, is dat nu nog 15%.
- De vaccinatiestrategie blijft onderwerp van discussie. Op maandag 22 maart stelde [redacted] van het Landelijk Netwerk Acute Zorg dat Nederland zich moet richten op eerst eenmalig vaccineren zoals in Engeland. Hij ziet ook ruimte om de voorraden van het RIVM sneller weg te prikken. Tevens werd door andere experts gepleit om sneller en 24/7 te vaccineren. Als reactie heeft het RIVM laten weten dat de vaccins achter de hand worden gehouden om tegenvallende leveringen op te kunnen vangen en dus geen afspraken af te moeten zeggen. Daarnaast is de voorraad nodig voor de tweede prik.
- Het ministerie van VWS kondigde vorige week aan het vaccinatietempo te verhogen. Uit berekeningen van de NOS blijkt dat de voorgenomen aantal vaccinaties niet gehaald zijn.
- Onder Nederlanders is de vaccinatiebereidheid gelijk gebleven. Volgens de laatste cijfers van het RIVM van de week 8-14 maart wil 76% zich laten vaccineren. Deze steekproef is echter van voor het stopzetten van het AstraZeneca-vaccin. Sinds er weer met het vaccin wordt geprikt geven huisartsen echter aan een even hoge opkomst te zien als voor de onrust. Volgens experts kan het vertrouwen in het vaccin worden hersteld, maar hierover kan de overheid beter onafhankelijke experts het woord laten voeren.
- Na de persconferentie van afgelopen dinsdag was er online teleurstelling over het uitblijven van echte versoepelingen en duidelijk perspectief. Velen vroegen zich af waarom er überhaupt een persconferentie was.
- Ondernemend Nederland gaf aan begrip te hebben voor de verlenging van de maatregelen, maar de persconferentie was een "klap in het gezicht" voor horecaondernemers en de reisbranche en stond bovendien

5.1.2e

in schril contrast met de vorige persconferentie. Het voorjaar is altijd een belangrijk seizoen voor de genoemde sectoren. Vakantieboekingen van Nederlanders in eigen land namen afgelopen week sterk toe.

- Ondernemers blijven ontevreden over de huidige maatregelen en regelingen. Ondernemend Nederland sprak van "gejojo" met maatregelen waardoor het moeilijk is om grip te krijgen op de crisis. Zelfstandigen voelen zich niet gezien door de regering omdat dat zij niet in aanmerking komen voor de meeste steunmaatregelen, aldus de Vereniging Zelfstandigen Nederland. Ook INretail stelt dat de nood bij winkeleigenaren blijft groeien door de aanhoudende maatregelen; 56% zou nu eigen reserves opmaken om de lasten te kunnen betalen. Daarnaast voelt een deel van de ondernemers zich benadeeld nu (een deel) van de NOW-steun moet worden terugbetaald.
- Op zaterdag 27 en zondag 28 maart hebben horecaondernemers een picknick-actie georganiseerd uit onvrede over de coronamaatregelen. Klanten konden pakketten kopen om in de publieke ruimte te nuttigen. Hiermee wilde de horeca aangeven dat zij een belangrijke rol kunnen spelen in de oplossing.
- Studenten zijn teleurgesteld omdat ze toch weer langer moeten wachten voordat ze weer fysiek naar hun hogeschool of universiteit kunnen. Volgens de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) is er "geen goede balans" tussen de coronarisico's en de schade aan het welzijn van studenten en zou het hoger onderwijs nu al op een veilige manier gedeeltelijk open kunnen. Vereniging van universiteiten VSNU reageert juist verheugd op de concrete datum vanaf wanneer het Hoger Onderwijs weer een dag in de week open mag.
- [REDACTED] heeft in Buitenhof een oproep aan de politiek gedaan om eenduidig te zijn over de maatregelen. De tegenstrijdige boodschappen over bijvoorbeeld de avondklok zorgen ervoor dat het ongenoegen toeneemt, ook onder en tegenover handhavers. 5.1.2e
- Volgens velen op Twitter zou het latere begintijdstip van de avondklok (22 in plaats van 21 uur) vooral zijn ingegeven door de wens van moslims om tijdens de ramadan na zonsondergang samen te kunnen eten. Ze vragen zich af waarom moslims zich tijdens de ramadan niet aan de regels hoeven te houden en pleiten voor handhaving. Sommigen leggen een link met de christelijke feestdagen die sober gevierd moeten worden en waarbij familiebezoeken ook niet zijn toegestaan. Rechts-populisten gebruiken hierbij het frame van "meten met twee maten".
- Bewindslieden en deelnemers aan de verkenning in de formatie worden online ervan beschuldigd zich niet aan de maatregelen te houden en "de randjes van de regels op te zoeken", terwijl het kabinet erop blijft hameren dat mensen zich aan de basisregels moeten houden.
- Er is met woede en onbegrip online gereageerd op het geweld en de bedreigingen door gereformeerde kerkgangers jegens enkele journalisten in Urk en Krimpen aan de IJssel. Ook het passieve handelen van de politie in sommige gevallen leidt tot vragen over de handhaving. Verder is onbegrip over het feit dat steeds meer gereformeerde kerken zich niks van de coronamaatregelen aantrekken. Het kerkbestuur liet voor het weekend weten enkele doodsbedreigingen te hebben ontvangen.

Maatschappelijk ongenoegen

- Op het Museumplein leidde het coronaprotest van ongeveer 1.000 mensen zondag weer tot confrontaties met de politie, die na afkondiging van een noodbevel waterkanonnen inzette. Er werden ook weer aanhoudingen verricht. Ook [REDACTED] werd meegenomen. Toen [REDACTED] liet zien werd [REDACTED] vrijgelaten. [REDACTED] spreekt van 'Oost-Europese praktijken'. Tijdens en na de demonstratie zijn tientallen foto's en video's op sociale media verschenen van het protest. Daarop is goed te zien dat veel demonstranten zich niet aan de afstandsregels houden en dat er tientallen oud-militairen aanwezig waren 'om de orde te handhaven'. Verder waren er beelden van politie en ME die 'wederom buitensporig geweld' zouden hebben gebruikt volgens de demonstranten. Vele honderden demonstranten negeerden de bevelen van de politie. 5.1.2e
- Steeds meer mensen roepen op tot een versnelling van het vaccineren. Ze vinden de huidige vaccinatiestrategie onbegrijpelijk traag en zien in snel vaccineren de enige weg om uit deze lockdown te komen. Er wordt daarbij vaak verwezen naar het tempo in Groot-Brittannië. Sommigen willen dat er 24/7 geprikt wordt, desnoods in een soort militaire operatie, zodat weldra versoepelingen kunnen worden doorgevoerd. Velen geven aan dat de rek er wel uit is.
- Er leven op sociale media nog steeds twijfels over de betrouwbaarheid van het vaccin AstraZeneca. Sommigen stellen dat vaccin echt niet te willen ontvangen. Complotdenkers en anti-vaxxers zaaien online onrust door desinformatie te delen over (vermeende) bijwerkingen en doden als gevolg van het vaccineren. Op enkele online platforms wordt opgeroepen voor de demonstratie 'Koffie voor vrijheid' op zondag 28 maart op het Museumplein als protest tegen de coronamaatregelen en het kabinet. Als gevolg van de gewonden na politieoptreden bij de vorige demonstraties, heerst er bij sommigen een anti-politie houding en lijken enkelen uit op revanche met geweld tegen de politie.